

L I E T U V I S

AUSTRALIJOS

DVISAVAITINIS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS ■ LITHUANIAN FORTNIGHTLY
Registered at the GPO, Adelaide, for transmission by post as a periodical.

IV metai

Adelaide, 1951 m. liepos 23 d.

Nr. 15(75)

Lietuvai laisve arteja

VT UŽS. REIKALŲ TARNYBOS VALDYTOJAS Prof. J. BRAZAITIS AKTUALIAISIAIS MŪSŲ POLITIKOS KLAUSIMAIS.

— Išeinant iš tarptautinės padėties ar prie Lietuvos išlaisvinimo artėjant ar tolstant?

— Lietuvos išlaisvinimą VLIKas visados grindė dviem prielaidom: konflikto tarp Rytų ir Vakarų galimybe, o iš antros pusės pačių lietuvių tinkamu įsijungimu į įvykių raidą. Jūsų klausimas reikštų, ar dabartiniai Rytų—Vakarų santykiai eina į tokį konfliktą. Kad konfliktas jau yra, įrodinėti netenka. Tikėti, kad jis atslūgtų ir išsisklaidytų, nėra pagrindo. Jis negali išsisklaidyti, nes Vakarų ir Rytų interesai nėra suderinami; nes tatai daugumas Vakaruose jau yra supratę; nes neįtikima, kad Vakarami galėtų atsižadėti nuo savo pagrindinio intereso — laisvės ir demokratijos, lygiai kaip ir sovietai vargiai sutiks atsižadėti savo intereso — agresijos prieš vakarus, kad laimėtų pasaulį. Sovietų rafinuo-

ti politiniai manevrai (tokie kaip dabar Korėjos karo baigimo pasiūlymas!) gali sulėtinti konflikto tempą, nes yra dar norinčių sovietais tikėti, ypačiai Europoje, bet priversti tikėti, kad vakarinės demokratijos gali sugyventi taikingai su bolševikiniu imperializmu — jau nebeįmanoma. Raudonųjų dekanų ar naiviai politikuojančių mokslinių garsenybių pasitikėjimas jau sugriuvo. Tačiau dabartinis konfliktas gali baigtis karine atomazga — tokia išeitis daugelį vakariečių tikrai gąsdina ir verčia delsiti. Suprantama, kad jie karo nenori ir jeigu ginkluojasi, tai tam, kad tebesitiki, jog Vakarų apsiginklavimas atbaidys sovietus nuo agresijos. Viešoji opinija tebegyvena defenzyvine nuotaika ir noru apsaugoti nuo agresijos laisvuosius kraštus. Ofenzyvinių išlaisvinimo ir noro išlaisvinti dar trūksta. Tai galėtų būti tik ateities dalykas. Reikia tikėti, kad ta ateitis nebus tolima, kada Vakarų apsiginklavimas įgalins juos paprašyti sovietus aiškaus atsakymo: ar jie atsisako nuo savo agresijos ir jos padarinių. Čia bus vieta ir Lietuvos bei kitų pavergtųjų kraštų problemai, kuri iš esmės yra visos Europos, jei ne viso pasaulio problemos dalis. Šitokia galimybė ir įprasmina visas pavergtųjų išsilaisvinimo pastangas ir viltis.

SUKILIMAS LIETUVOJE

JAV Valstybės Departamentas (Užs. reikalų ministerija) praneša:

"Rimtas darbininkų sukilimas įvyko Vilniuje, Sovietų okupuotoje Lietuvoje.

Neoficialiu keliu gautos iš anapus geležinės uždangos žinios patvirtina, jog 40 lietuvių buvo užmušta arba sužeista, o taip pat sužeista ir keletas sovietų policijos.

Valstybės Departamentas taip pat gavo žinių, kad didelių sunkumų komunistai turi taip pat Estijoje ir Latvijoje, bet kol kas dar prie sukilimo neprieita.

Sukilimas Vilniuje, Valst. D-to žiniomis, įvyko tarp karo pramonės 200 darbininkų ir enkavedistų. Sukilimo priežastis — Sovietų reikalavimas pagaminti daugiau batų kariuomenei, nepakeliant už tai atlyginimo."

Ši žinia rodo, kad reikalinga tik kibirkštis iš Vakarų, o visų pavergtų tautų žmonės, kaip vienas, sukils prieš dvidešimtojo amžiaus vergų pirklius.

— Kaip suprantate lietuvių įsijungimą į šios lietuviškos ir sykiu europinės problemos sprendimą?

— Lietuviai jau seniai yra įsijungę. Nebūtume sau ir kitiems nuoširdūs, jeigu mėgintume nutylėti, kad kovoje prieš bolševizmą lietuviai reiškėsi aktyviai, kai dar Vakarų demokratijos buvo sovietų sąjungininkai ir darė sutartis, kurias dabar tų demokratijų viešosios opinijos organai vadina nusi-kalstamais darbais ir ieško atsakingųjų. Ir dabar lietuviai yra aktyviai įsijungę ten, tėvynėje. Pasyvioji ir aktyvioji rezistencija liudija, kad tauta, sykių buvusi laisva, negalės niekuomet susigyventi su bolševizmu ir kad jos žmonės greičiau pasirenka mirtį, bet ne vergiją. Mes, tautos dalis, atsidūrusi

vakaruose, skelbdami apie anuos tėvynėje likusių pergyvenimus ir žygius, atidarome akis laisviešiams ir demaskuojame tuos svaigulingus įsivaizdavimus apie bolševizmą. Mūsų tautos kančios ir herojiški žygiai rašo jiems prieš akis naujų laikų įspėjamuosius Mane-Tekel-Fares...

— Kokie VLIKo santykiai su vakarų demokratijomis, kurios turės lemti Rytų ir Vakarų santykius?

— Jie plečiasi ir gerėja. Anksčiau VLIKo santykiai ribojosi didžiomis alijantinėmis vakarų demokratijomis: JAV, Britanija, Prancūzija. Vykdamas šių metų VLIKo užsieninės veiklos planą, šiandien šie ar tokie faktiniai ryšiai yra sumegzti jau ir su Vokietija, Danija, Norvegija, Švedija, Ispanija, Portugalija, Belgija. Mintis pasiųsti į tuos kraštus specialius delegatus pasirodė vaisinga.

— Kokios prasmės turėjo tos min. J. Savickio, vysk. V. Brizgio, pulk. Lanskoronskio, Dr. S. A. Bačkio misijos?

— Norai buvo kuklūs: atsakingiems vyriausybės bei visuomenės asmenims atvaizduoti padėtį krašte, teisingai Lietuvos valstybės padėtį ir jai bei tautai atstovaujantią organizaciją, supažindinti su mūsų kovomis dėl laisvės, pareikšti tautos pasiryžimą dalytis su vakarų Europa jos ateities gyvenimu ir paprašyti galimo palankumo Lietuvos reikalui tuose kraštuose bei tarptautinėse institucijose, kuriose gali būti iškeltas Lietuvos klausimas.

— Ar palankumo laimėta?

— Jei tuo palankumu suprastumėt VLIKo organą, kaip šiokia ar tokia prasme einančių vyriausybės funkcijas, pripažinimą, tai tas rūpestis nelaikomas aktuali, jeigu suprantate praktinį santykiavimą, tai taip — jo siekta ir jo laimėta. Prieš porą metų kai kurie kraštai buvo atsisakę duoti net įvažiavimo visas, o prieiti prie atsakingų tų valstybių vyriausybės asmenų būtų, tur būt, buvęs pats noras nusikalstamas. Šiandien tie patys asmenys ne tik visas gavo, bet galėjo išsikalbėti su pačiais užsieninės politikos tų kraštų vadovais. Visur laimėtas susidomėjimas Lietuvos reikalu. Laimėtas pritarimas mūsų kovos pastangoms. Tuo tarpu tai, pasakytum, moralinis laimėjimas. Bet Jungtinės Amerikos Valstybės, Prancūzija, Vokietija, Ispanija yra parodžiusios ir visai aktyvios paramos mūsų kovai ar jai vadovaujantiems organams. Tai iš dalies jau pasikeitusių laikų, iš dalies ir su misijomis vykusių asmenų prityrimo ir energijos vaisius.

— Kas toliau šioje srityje?

— Per naujai sumegztus ryšius palaikyti nuolatinį informavimą ir, kiek tarptautinės sąlygos leis, plėsti parodytą palankumą, siekiant iki formaliojo statuso, kur jo nėra.

— O su visuomeniniais tarptautiniais sąjūdžiais kaip einasi? Kiek lietuviai yra į juos įsitraukę? Kokia jų prasmė Lietuvos laisvinimo akcijai?

— Lietuviai dalyvauja Europiniame Sąjūdyje, Federalistų judėjime, tarptautiniame komitete krikš-

čioniškai civilizacijai ginti; atskiros mūsų visuomeninės srovės turi savo atstovus tarptautiniuose tų srovių sambūriuose: NEI (Nouvelle Equipe International — krikščioniškoji srovė), socialistuose liberaluose; savo ruožtu turi atstovus tarptautiniuose sambūriuose skautai, moterys ir kt. Į tas tarptautines organizacijas tik po didelių pastangų pavyko įeiti. Daugelis jų šiandien, nors būtų tik kultūrinio pobūdžio, bet iš esmės yra susijusios su vakarų Europoje vyraujančia politika. Pvz., Europiniame Sąjūdyje lig šiol tegali dalyvauti atstovai tik tų kraštų, kurie prieš karą turėjo nepriklausomas valstybes. Baltų įėjimas yra netiesioginis atspindys europinio politinio nusistatymo, kad baltų kraštai yra nedalomos Europos nepriklausomų valstybių dalis. Į tarptautinius sąjūdžius šiandien reikia kreipti dėmesio. Jie reikšmingi tuo, kad jie sudarinėja opiniją. Jie taip pat planuoja ateities europinio gyvenimo struktūrą. Jei mums yra pasisekę įeiti į keletą tų sąjūdžių, tai artimiausios ateities uždavinys — dėti visas pastangas, kad įeitume ir į kitas tarptautines svarbesnes organizacijas (tarp jų pirmą eilę UNESCO), antra, pasireikšti per tuos sąjūdžius aktyviai su europinio masto mintimi planuojant jungtinės Europos kultūrinį, ūkinį, politinį gyvenimą, planuojant pavergtųjų kraštų ūkinį bei kultūrinį atstatymą. Jei kovodami su bolševizmu lietuviai yra įsijungę į žygį didžiausiai dabarties piktybei pašalinti, tai įsijungdami į Europos pokarinių santykių planavimą, jie dedasi į ateities kūrimą. Kad lietuviškoji visuomenė būtų plačiau supažindinta ir įtraukta į šios rūšies darbą, numatyta išleisti lietuvių federalistų klubo Prancūzijoje paruoštą tarptautinių sąjūdžių apžvalgą. Politinėje komisijoje jau numatyta taip pat išdiskutuoti ir suderinti lietuvių nusistatymą dėl tuose sąjūdžiuose keliamų idėjų europinės ateities klausimu. Šitam reikalui, o taip pat ir kitoms jau lietuviškojo gyvenimo bei jo santykių su kaimynais problemoms persvarstyti iš VLIKo pusės yra patelktas lietuviškasis kolektyvas prie Free Europe, kuris dirba artimame kontakte su VLIKu ir su Lietuvos pasiuntiniu.

— Kiek iš tikrųjų visame bendrame darbe dalyvauja Lietuvos diplomatiniai atstovai?

— Jei kalbama apie bendrą darbą, tai visos veikiančios Lietuvos pasiuntinybės ir konsulatai mūsų užsieninėje veikloje bendradarbiauja su VLIKu artimai ir nuoširdžiai. Jei politikos ratas sukasi lig šiol daugiausia tarp Paryžiaus, Londono, Vašingtono, tai šių postų žmonėms daugiausia tenka bendradarbiauti, naudotis jų patarimais, sugestijomis ir jų darbu. Tiek VLIKo, tiek jų svarbesni užsieninės veiklos žygiai yra drauge aptariami, suderinami ir tada vykdomi. Jei kalbama apie darbo intensyvumą, tai jis priklauso kiekvienoje vietoje nuo individualių aplinkybių, ypačiai nuo materialinių bei fizinių sąlygų. VLIKas yra pasiryžęs savą veiklą stiprinti, lygiai yra pramatęs, artimiausią galimybę suradus, drauge su diplomatiniais atstovais aptarti technines sustiprinimo sąlygas ir atskiruose diplomatinuose postuose, — baigė savo pasikalbėjimą su ELTOS korespondentu prof. J. Brazaitis.

LAIŠKAI IŠ JAV

DIDIEJI DARO KLAIDAS,

O MAŽIEJI savo kančia ir ryžtu tas klaidas turi išpirkti, — pavardės nebeprisimenu, bet žinau, kad tai tarė vienas belgas žurnalistas, savo redakcijai pranešdamas apie Vakarų nuolaidas Hitleriui Muenchene. Didieji ir šiandien tebeklaidžioja po Jaltos, Teherano, Potsdamo konferencijų miglas (brrr... naujas muenchenas ir jalta artėja ir... Korėjoje!). Bet šičia ne apie pasaulio didžiuosius norisi kalbėti, o apie... savo didžiuosius. Ak, savo metu buvo anekdotas, šit ką bylojās: — Tik 3 yra didieji, tai Didysis Reichas, Didžioji Britanija ir... Didžioji Lietuva! Juokas juoku, bet už Didžiosios Lietuvos ligšiolines aikštis turi kančia mokėti Mažoji Lietuva. Šioks-toks suartėjimas tarp D. Lietuvos (VLIKo) ir Mažosios Lietuvos (Tarybos) jau įvyko: į Vykdomąją (VLIKo) Tarybą įeina ir M. Lietuvos Tarybos atstovas (kaip gražintinų sričių valdytojas). Bet kada įeis į patį VLIKą? Kada per tieką (tremties) metų nuodyta atmosfera prablaivės?

O tuo tarpu eina gandas nuo pat Bonnos, kad nunciantų (kaip demokratiškai skamba!) vokiečių yisos partijos ir vyriausybės veiksniai vis labiau kėsina ne tik į vokiečiams baudžiamąją ėjusią M. Lietuvą, bet ir į Klaipėdos kraštą, kuris 1923-1939 metų būvyje buvo laisvas laisvoje Lietuvoje.

Pagal iš anksto sudarytą planą po visą vakarinę Vokietiją šaukiama "Heimattagungai", kurių metu priimama rezoliucijos, reikalaujančios "nuo amžių vokiškų rytų, Klaipėdos kraštą įskaitytinai." Rezoliucijos siunčiamos okupacinės vadovybės (t. y. D. Britanijos, JAV ir Prancūzijos) komisarams. Rezoliucijas kruopščiai cituoja JAV vokiečių spauda. Ruošiamasi visam kam.

O mes, laisvuosiuose Vakaruose esą lietuviai? Koks mūs žlibumas, geriausia matyti iš vieno (netgi — profesoriaus) miškininko, kuris kelintą kartą per "Draugo" dienraštį bando įtaigoti, kad Mažąją Lietuvą atgauti tegalėsime tuo atveju, jei Vokietija bus silpna. Vokietija gi auga kaip ant mielių. Jau Adenauer ima geidauti Vakarų Vokietijai 400.000 armijos, 2.000 lėktuvų ir t.t. ir t.t. Anot ano miškininko, ir nebesikvaršinkime (M. Lietuva) galvų.

Aimen, esame karalių palikuonys, bet mūs protelis — vergų! Va kur pati baisioji diversija, va kur sąmokslas prieš lietuvių tautos žemių vienon Lietuvos Valstybės subūrimą!

Dabar pažiūrėkime kas atspara naujųjų nacių užmačioms. O gi, Mažosios Lietuvos Taryba, prysaky su nepalūžtamos valios kovotoju — Erdmonu Simonaičiu, ir jos leidžiamasis (kartas nuo karto, kai surenkama lėšų) "Keleivis", kai naujieji naciai turi modernią ir su pinigais nebėsisikaitantį "Memeler Dampfboot" ir kt. periodinius ir neperiodinius spaudinius. Garbė ir šlovė šiems Kovotojams! Bet to maža. Reikia talkos, talkos ir dar kartą talkos.

O talka Mažosios Lietuvos Tarybos siekimams

Juozas Mikštas

PRARASTAM PASAULIUI

Mano jaunystę pagrobęs,
Dingai tu pracity.

Liko ten dideli lobiai,
Likimo užkeikti.

Liko ten šypsenos brangios
Man mylimų veidų.

Jų kaip gimtosios padangės
Svetur pasigendū.

Liko ten pasakos, godos,
Ir juokas ir daina,
Džiaugsmas pavasario soduos,
Ir meilė amžina.

Liko ten žvaigždės ir saulė,
Ir mindžioti takai.

Prarastas mano pasauli,
Ir tu tenai likai.

Yallourn, 1951.VI.20.

(Karaliaučiaus uostas ir visas Prėgliaus upynas — nebeatskiriamoji Lietuvos Valstybės teritorija!) geriausia patelkiama per Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugiją.

Broliai, įsidėmėkime: **MLBD!** Tai ne privačių reikalėlių, bet Valstybės reikalo padiktuota draugija, ir vienas šūkis kaip trimitas turi skliti per visą politinę emigraciją:

— Visi į Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugiją, ir tai visa širdimi, visais ištekliais!

Esame pašaukti didelėms pareigoms — kovai už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, už kiekvieną tėvų žemės pėdą, už mūsų jūrą. Didelės pareigos, didelė atsakomybė. Jei netesėsime, palikuonys mūsų vardą minės kaip bailių ir niekšų.

Ak, šiandien Tėvynė dar mūs nešaukia prie ginklo, bet Tėvynė įpareigoja budėti, ruošti visokiems žygiams. Šiandie privalu įsisąmoninti savo kaip kovojančios tautos sūnų ir dūkrų uždavinius ir remti jų vykdymą.

Susibūrę į Mažosios Lietuvos Bičiulių Draugiją visų tinkamuojū būdu ateisime į talką Mažosios Lietuvos Tarybai, kuri šiuo metu, be kita ko, globoja vienintelę pasaulyje tikrai lietuvišką Vasario 16-tosios gimnaziją ir vokiečių ūkin įkinkytus Mažosios Lietuvos lietuvius. Kai užsikurs pasaulinis (III-tysis!) gaisras, kai ateis taikos konferencija, kiekvieno Mažosios Lietuvos gyventojų balsas bus šimtą kartų geriau girdimas kaip šio ar ano didžlietuvių ("ir veiksnų"). Kiekvienas Mažosios Lietuvos lietuvis ne tik mūs brolis, bet ir veiksnys už visų tėvų žemių į vieną kūną sujungimą.

Kur mes bebūtume (Australijoje, JAV, Kanado-

Vertė C. Petrikas

Dubrovskis

S. A. PUŠKIN

(5-ta tąsa)

Priemenėje nieko nebuvo — visi tarnai išbėgo į kiemą pažiūrėti Kirilos Petrovičiaus. Ji išėjo į priangį ir išgirdo atsakymą tarno, atsakančio jaunojo pono vardu. Kirila Petrovičius išklaušė jo sėdėdamas vežimėlyje. Jo veidas pasidarė tamsesnis už naktį, jis paniekinančiai nusišypsojo, piktai žvilgterėjo į tarną ir žingine išvažiavo iš kiemo. Jis pažvelgė į langą, kuriame prieš minutę sėdėjo Andriejus Gavrilovičius, tačiau kur jau šiuo laiku nieko nebuvo. Auklė stovėjo priangyje, užmiršusi pono įsakymą. Tarnai triukšmingai kalbėjo apie įvykį. Staiga Vladimiras išėjo ir tarė: — Gydytojas nereikalingas, tėvelis mirė.

Pasidarė sąmyšis. Žmonės puolė į senojo pono kambarį. Tas gulėjo kėdėse, į kurias Vladimiras buvo jį paguldęs; jo dešinioji ranka nusviro iki grindų, galva buvo nulinkusi ant krūtinės ir nebuvo jokios gyvybės žymės tame kūne, dar neatšalusiam, tačiau jau mirties išbjaurintame. Egorovna pravirko. Tarnai apsupo kūną, paliktą jų globai, numazgojo jį, apvilko mundierium, siūtu dar 1797 metais, ir paguldė ant to paties stalo, prie kurio tiek metų jie tarnavo savo ponui.

V

Laidotuvės įvyko trečią dieną. Vargšo senelio kūnas gulėjo ant stalo uždengtas lovadengte ir apstatytas žvakėmis. Valgomasis buvo pilnas dvariškių. Ruošėsi išnešti kūną. Vladimiras ir trys tarnai pakėlė karstą. Šventikas ėjo priekyje, diakonas jį lydėjo giedodamas laidotuvių giesmes. Kisteniovkos savininkas paskutinį kartą peržengė savo namo slenkstį. Karstą nešė per gojelį. Bažnyčia buvo už jo. Diena buvo giedra ir šalta. Rudens lapai krito nuo medžių.

Išėję iš gojelio pamatė Kisteniovkos medinę bažnyčią ir senų liepų apsuptas kapines. Ten ilsėjosi Vladimiero motinos palaikai; ten šalia jos kapo buvo iškasta nauja duobė.

Bažnyčia buvo pilna Kisteniovkos ūkininkų, atėjusių paskutinį kartą atsisveikinti savo poną. Jaunasis Dubrovskis stovėjo prie grotelių; jis neverkė ir nesimeldė, tačiau jo veidas buvo baisus. Liūdno

je, D. Britanijos salyne ar kur kitur) ir ką beveiktume, visada atsiminkime vyriausį kovos šūkį:

— Laisva ir nepriklausoma Lietuvos Valstybė su sostine Vilniumi ir gimtaisiais Karaliaučiaus ir Klaipėdos uostais!

Jūsų J. Cicėnas

Tremtis, JAV, 1951 m. liepos mėnuo.

apeigos baigėsi. Vladimiras pirmas priėjo atsisveikinti su kūnu — paskui jį visi dvariškiai. Atnešė dangtį ir užkalė karstą. Moterys garsiai kaukė, vyrų retkarčiais šluostė kumščiais ašaras. Vladimiras ir tie patys trys tarnai nunešė karstą į kapus, visam kaimui lydint. Karstą įleido į duobę. Visi dalyvaujant užmetė ant jo po saują smėlio, užkasė duobę, jai nusilenkė ir išsiskirstė. Vladimiras skubiai išėjo, visus aplenkė ir dingo Kisteniovkos gojelyje.

Egorovna jo vardu pakvietė šventiką ir visus bažnyčios tarnus pakasynų pranešdama, jog jaunasis ponas nemano jose dalyvauti; tokiu būdu tėvas Antanas, jo žmona Fedotovna ir diakonas pėsti nuėjo į dvarą, besikalbėdami su Egorovna apie velionies gerus darbus ir apie tai, kas laukia jo įpėdinį (Trekūrovo atvykimas ir jo priėmimas jau buvo žinomi visai apylinkėi ir vietos politikai spėjo blogas pasekmes).

— Kas bus, tas bus, — tarė šventiko žmona, — o gaila, jei ne Vladimiras Andriejevičius bus mūsų ponas. Puikus vyras, nėra ko sakyti.

— O kas gi kitas, jei ne jis gali būti mūsų ponas, — nutraukė ją Egorovna. — Veltui Kirila Petrovičius karščiuojasi, ne ant bailaus pakliuvo. Mano sakėlis ir pats save apgins, o Dievas duos ir globėjai jo neapleis. Nors ir labai išdidus Kirila Petrovičius, o žiūrėk, paspaudė uodegą, kada mano Griša riktėlė jam: "Lauk, senas šunie, lauk iš kiemo".

— Oi, oi, oi, Egorovna, — tarė diakonas, — kaip tavo Grišai liežuviai apsvirtė! Aš greičiau sutikčiau, man rodos, loti ant Viešpaties negu šnairai žvilgterėti į Kirilą Petrovičių. Vos jį pamatai tuoj tave apima baimė ir išpila prakaitas, o nugara pati savaimė taip ir linksta, taip ir linksta.

— Tuštybių tuštybė, — tarė šventikas, — ir Kirilai Petrovičiui atgiedos amžiną atilį lygiai taip, kaip šiandien atgiedojo Andriejui Gavrilovičiui, tik gal būt laidotuvės bus puošnesnės ir daugiau sukvis svečių. O Dievui tai vis tas pat!

— O, tėveli, ir mes norėjome sukviesti visą apylinkę, tik Vladimiras Andriejevičius nenorėjo. Nemanykite, visko turime, būtų kuo pavaišinti; o ką padarysi... Tai nesant daugiau svečių, bent jus pavaišinsiu, mano brangūs sveteliai.

Šitas malonus pažadas ir viltis rasti skanų pyragą paspartino besikalbančiųjų žingsnius ir jie laimingai pasiekė pono namą, kur stalas buvo jau užtiestas ir degtinė pastatyta.

Tuo laiku Vladimiras priėjo medžių tankumyną, nuovargiu ir judėjimu stengdamasis numalšinti sielos skausmą. Jis ėjo nežiūrėdamas kelio; šakos kiekvieną minutę kliudė jį ir draskė, kojos dažnai klimpo baloje, — jis nieko nematė. Galų gale jis pasiekė mažą pievelę, iš visų pusių miško supamą;

HONG KONGAS

WILLIAM C. BULLIT

buvęs JAV ambasadorius SSSR ir Prancūzijoje

Iš visų tų puikių salų, kurios yra išsibarsčiusios pietų jūrose, Hong Kongas yra pati gražiausia. Jos kalnai, tik viena mylia nuo Kinijos sausžemio, iškyla iš mėlynų Pietų Kinijos Jūros vandenų, apkabindami saulėtas įlankas, krantus ir puikų uostą. Klimatas ir geografinė platuma prilygsta Havajams. Salos aukštumose vasarą vėsus vakaro vėjas atgaivina po vidurdienio karščio ir suteikia netgi karštajam sezonui palaimintą ramybę. Šitose aukštumose gyvena britai — mažiau kaip 10.000. Apačioje, abiejose uosto pusėse, gyvena du milijonai kiniečių.

Nuo pat savo gimimo kaip britų kolonija Hong Kongas buvo probleminis vaikas. Aštuonioliktajame šimtmetyje, valdant imperatoriams Kang Hsi ir Čin Lang, Kinija stovėjo nepaprastai aukštai savo kultūros ir prestižo atžvilgiu. Europa ir Didžioji Britanija su pasigėrėjimu žiūrėjo į viską, kas buvo iš Kinijos. Kinijos porcelanas, baldai, tapyba, sienų popieriai, šilkas, arbata turėjo nepaprastą paklausą.

Iš Napoleono karų Britanija iškilo kaip jūrų valdovė ir vadovė pramoninės revoliucijos — su prekėmis pardavimui ir noru padidinti savo turta ir įtakas. Kinija pasiliko nuošaly. Ji atsisakė pasikeisti ambasadoriais ir jos užsienietišku prekų pareikalavimas buvo toks menkas, kad ji atsisakė leisti užsienio pirkliams atvykti į Kiniją, išskyrus Kantonu uostą. Bet ir ten užsienio pirkliai buvo apriboti mažo uosto plotu ir galėjo prekiauti tik su grupe valdžios paskirtų pirklių.

Kinijos paklausa britų prekėms buvo maža ir balansuodami su Kinija metines sąskaitas britai turėjo mokėti sidabru. Sidabras pradėjo tekėti iš Indijos, kuri buvo britų valdoma, per Rytų Indijos Kompaniją. Rytų Indijos Kompanija turėjo viso Indijoje gaminamo opiumo monopolį; ji taip pat buvo pagrindinė britų agentūra, prekiaujanti su Kinija per Kantoną. Kaip subalansuoti prekybą ir pasukti sidabro srovę atgal? Britai atrado lengvą atsakymą:

upelis tyliai vingiavo tarp medžių, pusiau nurėdytų rudens. Vladimieras sustojo, atsisėdo ant šalto kelmo ir mintys, viena už kitą niūresnė, spaudė jo sielą... Jis smarkiai jautė savo vienišumą. Jo ateitis buvo apgaubta grąšių debesų. Nesantaika su Treokūrovu lėmė jam naujas nelaimės. Jo nedidelis turtelis galėjo atitekti svetimiams; tokiu atveju jo laukė skurdas. Ilgai sėdėjo jis nejudėdamas, įsmėgęs akis į upelio tėkmę, nešančią kelis pageltusius lapus, ir šie jam priminė, koks gyvenimas panašus į tai, koks tai prastutis palyginimas. Galų gale jis pastebėjo, jog pradėjo temti ir pradėjo ieškoti kelio į namus, tačiau ilgai klaidžiojo po giraitę, kol aptiko takelį, kuris ir atvedė jį tiesiog prie namų vartų.
(Bus daugiau)

parduoti Kinijai didžiulius kiekius Indijos opiumo.

Maždaug 1650 metais olandai įgabeno opiumą į Formozą ir iš ten tas narkotikas prasiplėtė į sausžemį. 1800 metais Kinijos imperatorius išleido įstatymą, draudžiantį auginti opiumo aguonas Kinijoje ir įgabenti opiumą iš kitų kraštų. Rytų Indijos Kompanija nustojo siuntusi opiumą į Kiniją savo laivais, bet ji ir toliau gamino vis didesnius ir didesnius opiumo kiekius ir pardavinėjo pirkliams, kurie kontrabandos keliu gabendavo Kinijon.

1821 metais kontrabanda buvo jau visiškai gerai suorganizuota. Viduryje Kantonu įlankos yra kalnas-sala, neturinti uosto, vardu Lintin. Britai pastatė ant inkaro tris didelius plaukiojančius sandėlius, kurie buvo pakraunami iš greitų ginkluotų laivų opiumo dėžėmis. Šis opiumas buvo perpakuojamas į mažus maišelius ir kiniečių laivais pergabenas į krantą. Galintiems trukdyti valdininkams akis uždarydavo kyšis.

Kontrabanda įgabento opiumo kiekis pakilo nuo 2000 dėžių 1800 metais iki 26000 1836 metais. Maždaug šeštoji dalis visų britų valdžios Indijoje pajamų susidarė iš opiumo. Sidabro srovė pasisuko atgal tiek daug, kad sidabro trūkumas Kinijoje pradėjo grąsinti kainoms. Imperatorius tapo perspėtas, kad jo valdinių sveikata ir moralė menkėja kiekvienais metais ir kad jeigu opiumo kontrabanda nebus sustabdyta, kraštui grėsia ekonominė depresija. Imperatorius įsakė sąžiningam ir nepaperkamam valdininkui Lin Tse-shu vykdyti į Kantoną kaip Imperatoriškajam Įgaliotiniui ir padaryti galą kontrabandai.

1839 metų kovo mėnesį įgaliotinis Lin įsakė britų pirkliams Hong Konge pristatyti jam visą opiumą per tris dienas. Jis pranešė, kad to neišpildžius jis uždraus britams bet kokią prekybą su Kantonu — įskaitant šilką ir arbatą. Britų laivyno kapitonas Elliot įsakė visiems britų prekybiniams laivams susirinkti į saugią vietą ties Hong Kongu. Vieninteliam britų karo laivui, buvusiam tuo metu Kinijos vandenyse, buvo įsakyta saugoti kontrabandinį laivyną.

Įgaliotinis Lin atsakė užblokuodamas upę. Kovo 27 dieną kapitonas Elliot pasidavė. Daugiau kaip 20000 dėžių opiumo buvo perduota Lin, kuris jas sunaikino.

Lin sunaikino 1838-39 metų opiumo derlių, bet jis žinojo, kad iš Indijos bus atgabentas naujas derlius. Jis parašė karalienei Viktorijai laišką, prašydamas sustabdyti opiumo auginimą Indijoje: "Mes girdėjome, kad jūsų garbingame barbarų krašte žmonėms yra draudžiama rūkyti opiumą. Jeigu jūs pripažįstate jo žalingumą, kaip gali būti pelno ieškojimas išstatant kitus tai kenskmingai jėgai suderintus su dangaus įstatymais? ... Mes apgalvojome,

kad šis kenksmingas produktas yra slaptaï gaminamas neskrupulingų intrigantų, esančių jųsų tautoje. Mes neabejojame, kad jųs, Garbingoji Viršininke, nesate įsakiusi opiumo auginimą ir pardavimą“.

Tačiau parlamentas oficialiai pripažino opiumo kontrabandą, priimdamas sekančią rezoliuciją: "Yra nepatartina apleisti tokį svarbų pajamų šaltinį kaip Rytų Indijos Kompanijos opiumo monopoli Bengale."

Tuo metu karalienės užsienio reikalų ministru buvo Palmerstonas. Elliot parašė jam laišką, ragindamas "stipraus įsikišimo". 20.000 opiumo dėžių sunaikinimas tiek pakėlė kainą, kad britų kontrabandininkai pradėjo stipriau ginkluoti savo laivus ir organizuoti mažų laivų grupes opiumo pergabnimui į krantą. Elliot pripažino, kad opiumo kontrabanda buvo "žeminanti tų krikščioniškų tautų, po kurių vėliava ji buvo gabenama, charakterį." Tačiau tuo pačiu metu jis ragino Didžiąją Britaniją esant reikalui pavartoti jėgą tam, kad kiniečiai nusileistų.

Rugpjūčio 21 dieną Elliot surinko visus britus iš Kantonų įlankos rajono į savo laivus Hong Kongo įlankoje, kur jie galėjo būti apsaugoti nuo galimų žiaurumų. Įgaliojtinis Lin atsakė uždrausdamas kiniečiams parduoti maistą ir vandenį laivuose esantiems britams. Kitoje uosto pusėje stovėjo trys kiniečių karo laivai. Kiniečiams atsisakius tiekti vandenį ir maistą Elliot, rugsėjo 5 dieną, atidarė ugnį į jų laivus. Prasidėjo Pirmasis Opiumo Karas.

Palmerstonas slaptaï parašė laišką į Indiją įsakydamas šešiolikai karo laivų ir keturiems ginkluotiems garlaiviams pergabenti 4.000 kareivių užblokuoti Kantonui ir Yangtze ir Geltonajai upėms. Gandams apie šią ekspediciją pasiekus Angliją, Palmerstonas nebegalėjo išvengti debatų parlamente. Daugelis anglų buvo pasibaisėję ta mintimi, kad Didžioji Britanija turi eiti kariauti tam, kad priverstų kiniečius rūkyti opiumą.

William E. Gladston, vėliau ministeris pirmininkas, pasakė tuose debatuose: "Aš noriu paklausti garbingąjį Lordą viena klausimą. Ar jis žino, kad kontrabandos būdu į Kiniją gabenamas opiumas ateina be išimties iš britiškų uostų, tai yra iš Bengalo ir per Bombėjų? Jeigu tai yra faktas — ir aš kviečiu garbingąjį džentelmeną tai paneigti — tai mums nereikia jokių ypatingų priemonių sustabdyti šiai nelegaliai prekybai. Mums reikia tikrai sulaukyti kontrabandininkų laivus... Reikalas eina apie didžiuosius teisės principus. Jūs būsite pašauktas, netgi jei ir išvengsite šio įstatymo pasiūlymo pasmerkimo, parodyti noro kariauti su Kinija priešais. Jie paprašė, kad mes sustabdytume kontrabandą. Kai jie pamatė, kad mes to nepadarėme, jie turėjo teisę išvaryti mus iš savo krantų atsizvelgdami į mūsų užsispyrimą tęsti šią negarbingą prekybą. Aš nesu pejęgus spėti, kiek ilgai gali šis karas užsitęsti, bet aš galiu pasakyti, kad aš nežinau nei nesu niekur skaitęs apie neteisingesnį savo kilme karą, kuris buvo aiškus tęsimusi padengti šį kraštą negarbe." Neatsizvelgiant į tai, parlamentas nubalsavo už opiumo karą devynių balsų dauguma.

Kiniečiai buvo visur nugalėti. 1842 metų rugpjūčio 29 dieną buvo pasirašyta taikos sutartis. Hong Kongas tapo britų nuosavybe. Taip pat kiniečiai buvo priversti atidaryti Kantoną, Amoy, Fučiau, Ningpo ir Šanchajaus uostus britų pirkliais ir sumokėti už įgaliojtinio Lin sunaikintą opiumą. Šiaip opiumas nebuvo paminėtas.

Jo minėti ir nereikėjo, nes su Hong Kongu kaip saugia baze kontrabandininkams ir su atvirais uostais britai galėjo gabenti į Kiniją visą Indijoje pagaminamą opiumą. Dėžių skaičius pakilo iki 52.000 1850 metais. Hong Kongas turtėjo, o nuodai vis giliau ir giliau rausėsi į Kiniją.

Tačiau taika buvo ne kas kita, kaip neramios paliaubos. Britai norėjo, kad opiumo prekyba būtų legalizuota. Priedo jie norėjo prieiti prie daugiau miestų ir turėti diplomatinę atstovą Pekingė.

Kiniečiai buvo taip visiškai pažeminti, kad krašte kilo didžiulė nepasitenkinimo banga prieš Mandžū dinastiją. Tai buvo viena iš Taipingo sukilimo šaknų, kuris prasidėjo 1848 metais ir baigėsi 1865-taisiais. Šis pilietinis karas kainavo 20 milijonų kiniečių gyvybių, buvo sunaikintas Nankinas ir turtingiausios sritys Yangtze upės slėnio. Kai Kinijos vyriausybė buvo sukilimo nusilpninta, britai pradėjo 1856 metais Antrąjį Opiumo Karą, kuris baigėsi 1858 metais visišku Kinijos pralaimėjimu.

1858 metų Tientsino ir 1860 metų Pekingo sutartimis opiumo prekyba buvo legalizuota ir dalis Kowloon pusiasalio buvo perduota britams. 1898 metais britai išsinuomavo 99 metams dalį sausažemio, prieinančio prie Kowloon, ir šios dienos Hong Kongas susideda iš salos ir gan didelio sausažemio ploto.

Hong Kongas išaugo į didžiulį legalios prekybos uostą ir dabar yra visiškai apleidęs opiumo kontrabandą. Tačiau per šimtmetį kažin ar yra praėjusi bent viena diena be vienos ar kitos rūšies kontrabandos. 1948 ir 1949 metais Kinijos Nacionalistų vyriausybė bandė sustabdyti aukso ir vertybių kontrabandą iš Kinijos į Hong Kongą ir liuksusinių prekių kontrabandą iš Hong Kongo į Kiniją, bet to uosto bankininkai ir pirkliai varė ir toliau kontrabandą į abi puses viskuo, kas tikrai nešė pelną.

Komunistams artėjant prie Hong Kongo britai pradėjo bijoti, kad Mao Tse-tungas gali užimti koloniją. Jis galėtų sutraukti dideles pajėgas prie gana ilgo rubežiaus ir užimti Kowlooną. Tuo atveju uostas ir graži sala būtų kaip ir jo rankoje. Dar daugiau, jeigu komunistai įsigalėtų Hong Kongo profesinėse sąjungose, jie galėtų streikais ir neramumais paraližuoti uostą ir jeigu Mao uždraustų prekybą tarp Hong Kongo ir Kinijos, jis galėtų koloniją visiškai sužlugdyti.

Bankininkai ir pirkliai, matydami šią grėsmę, nutarė, kad jeigu jie taps užtenkamai naudingais Kinijos komunistams, tai Mao Hong Kongo neužims. Kaip Kinijos komunistinės vyriausybės komerciniai agentai jie taip pat smarkiai praturtėtų. Kai kurie Hong Kongo prekybininkai nurodė, kad toks nusistatymas yra trumparegiškas: komunistinė Kinija taps tokia stipri ir taip nusistačiusi prieš JAV ir

ENGLISH SECTION

LITHUANIA

HISTORICAL SURVEY

By Dr. A. STANYS

First Historic Records.

Although the first records of the Lithuanians and the country they inhabited reach back as far as the II century, A. D. (Tacitus), a clearer picture can be obtained only in the IX-th and X-th centuries, while the beginnings of regular Lithuanian written history are only to be found in the early XIII-th century. Since that time we have pretty accurate of the land of Lithuanian, their way of living, and the development of their State. Thus, we can say that written Lithuanian history extends over a period of 700 years.

Origin and Borders.

The Lithuanians belong to the same Indo-Euro-

Didžiąją Britaniją, kad šių dviejų valstybių gyviniiai interesai privers jas sustabdyti Hong Kongo patarnavimus komunistams. Todėl, — jie tęsė, — Hong Kongo interesas ateities požiūriu yra paremti Kinijos nacionalistus. Tačiau dauguma pirklių ir bankininkų pasirinko įsitikinimą, kad Hong Kongas galės visada netrukdomai vesti didžiulę prekybą su komunistine Kinija. Jie įtikino Britanijos vyriausybę šios pažiūros neklaidingumu.

Britų vyriausybė pripažino Kinijos komunistinę vyriausybę. Hong Kongas pradėjo tiekti komunistams viską, įskaitant ir karines medžiagas, už ką tik jie pajėgė sumokėti. 1950 metais, prasidėjus karui Korėjoje, Hong Kongas padarė daugiau pinigų negu bet kada panašiam laikotarpyje savo istorijoje.

Tai pastatė Britanijos vyriausybę į nemalonią padėtį. Ji turėjo 12.000 kareivių, kovojančių Korėjoje. Jos karūnos kolonija — Hong Kongas — tiekė žaliavas komunistams, kurie, savo keliu, žudė amerikiečių ir britų kareivius. Tačiau jeigu Hong Kongas taptų nebenaudinga Mao Tse-tungui, jis galėtų koloniją užimti. Tai ir yra viena iš priežasčių, kodėl britai ir toliau pasirinko raminti Kinijos komunistus, nors jų agresija Korėjoje ir jų vadų pareiškimai niekam nepaliko abejonės, kad jie yra neišskiriama dalis pasaulinės komunistų karo mašinos.

Demokratinio pasaulio interesams buvo priešinga, kad Hong Kongas aprūpina Kinijos komunistus. Tačiau taip pat demokratinio pasaulio interesams būtų priešinga, jeigu Hong Kongas pakliūtų komunistams. Berašant šiuos žodžius britai vis dar tebeieško kelio išbristi iš-tos moralinės pelkės, į kurią jie yra įklimpę.

Vertė G. Žemkalnis

pean group of peoples as most of the European nations. Where they have come from is not known. They live between the Slav and Germanic peoples but belong to neither of these groups. Of all living European nations only the Latvians are kin to them the forfathers of both nations — the so-called Balts — having populated the whole shore of the Baltic Sea from the river Vistula to far beyond the river Dauguva (Dvina). The historic eastern borders of their settlements are not quite definitely known. The archeological material as well as the traces of the Baltic languages lead us to half-way between Smolensk and Moscow. Later on (in the VII-th and VIII-th centuries) pressed by the Slav expansion, the boundary was moved westward, say to the line separating the basins of the Dnieper and the Nemunas rivers. The southern borders of the Baltic settlements are lost in the marshy districts of the Pripet and follow the Bug and Narev rivers up to the present Mazurian-Prussian border as far as the river Vistula. Thus, East Prussia is but the homeland of the third member of the family of the Balts — the Old-Prussians or, Borussians, who are therefore related to the Latvians and Lithuanians. In the XIII-th century East Prussia was conquered by the Teutonic Knights and Germanized, only those of its inhabitants who lived in its Eastern part, influenced by the neighbouring Lithuanian central body have remained true Lithuanians to this day.

The Order of the Teutonic Knights of Saint Mary was a monastic as well as a military organization, founded in Palestine during the Crusades. Its members were German Crusaders who had set out to fight the Infidels. When the Christians were driven out of Asia Minor, the Teutonic Order withdrew to Europe and settled in Prussia (1226-1230). Supported by the German emperor and other German sovereigns as well as aided by the Germanic world, this order of professional soldiers succeeded in the course of 50 years in subduing the Prussian country between the Vistula and Nemunas rivers and in establishing its own well organized State.

Having settled in Prussia, the Order immediately began to support the military enterprises of the German colony in Livonia (Latvia) which had been founded there in the middle of the XII-th century. Desiring to create a vast State of its own, the Order tried to expand its boundary as far as Livonia, but here it met with the well organized and powerful Lithuanian State which was determined to defend every inch of its territory.

Struggles with the Teutonic Order and Growth of the Lithuanian State.

The Teutonic Order which had vowed to fight the enemies of Christ in Palestine, again used Christian slogans when they decided to expand their territory on the shores of the Baltic Sea. Owing to the

German political and social relations of those times, the Order received willing support from all Europe against the peaceful people whom they dubbed the "Saracens of the North." Reacting upon their calls for help, not only numerous adventurous knights but even kings and princes with their armies arrived to fight for the Order's cause. But this formidable military enterprise failed. Not only did the Teutonic Order not succeed in conquering the whole of the Lithuanian country, but they were not even able to annex that small part of it which lay between the Prussian possessions of the Knights and their Livonian colony.

The struggle between the Lithuanians and the Order continued for a hundred and fifty years. In Lithuanian history this is an epoch of heroism, critical moments and glorious victories. The Order proclaimed that they were fighting for the Christian world, and after every failure the alarm was raised in the western countries that the pagan Lithuanians were a threat to all the Christians in Eastern Europe, and that, if they were not stopped, they would over-run the whole European continent. After such misrepresentations of facts new crowds of adventurers and knights, who naively believed that they would save their souls by their prowess, arrived not only from Germany but even from France and England. But to the Lithuanians this meant a struggle for their liberty, culture, and religion. That is why they displayed such an amazing power of resistance and not only succeeded in keeping the Order out of their territory but even managed to expand their eastern boundaries, taking advantage of the disorder in the Russian provinces. Thus, up to the beginning of the XV-th century, the Lithuanian frontier in the east passed not far from Moscow and the southern frontier reached the shores of the Black Sea.

Lithuania became the greatest and most powerful East European state. It is true that this state was not centralized but rather a union of half independent principalities or duchies, but its head was the Lithuanian ruler. No vital changes were made in the system of government of the conquered Russian provinces; often the original rulers were allowed to remain as vassals of the Lithuanian over-lords. Lithuania derived great material profit as well as military reinforcements from these territories for her struggle against the Teutonic Order.

Relations with Western Europe and Conversion to Christianity.

The Lithuanians were heathens up to XIV-th century. They worshipped the mysterious powers of nature and believed in sacrificing to them. Meanwhile all the neighbouring countries had already embraced the Christian religion. The Russians living within and beyond the Lithuanian borders professed the Orthodox religion and were influenced by the culture of the Byzantine Empire.

Western Christianity — the Roman Catholic Church — was represented by the German Order, the old enemy of Lithuania, and the Poles. A con-

siderable part of the population of the Lithuanian Grand-Duchy (as the Lithuanian State was known in the XIV-th and XV-th centuries) consisted of the followers of the Eastern Church, but the Lithuanians were not impressed by the stiff eastern culture: they always felt drawn towards the dynamic West. To share this longed-for western culture they had to embrace Christianity, for no cultural intercourse could exist between Christians and heathens. The Lithuanian statesmen had often thought of this idea but there had always been one grave obstacle: the policy of German Order according to which there was only one way to become Christian namely, to submit to their rule. Officially claiming to be servants of the Church, they really aimed at political ends: to keep Lithuania blocked economically and culturally. Controlling the natural outlets of Lithuania to the sea — the mouths of Nemunas and Dauguva rivers as well as the land routes to the western world, the Order made all communication with Western Europe well-nigh impossible. Considering Lithuanian affairs their own particular business, the Order did not even allow any missionaries to enter the country. No wonder that the Lithuanians clung to their heathen religion for such a long time. When they at last became converted to the tenets of the Western Church, it was not through the effort of the German Order, which called them the greatest enemies of Christianity, but through the Poles who so far had hardly ever caused them trouble.

End of the Menace of the Teutonic Order.

Lithuania was officially proclaimed a Christian State in 1387, a year after her powerful ruler, the Grand-Duke Jogaila had married the Polish Queen Jadvyga and became the King of Poland. Thus contact between Lithuania and Western Europe was finally established and an ally won whose existence was equally endangered. The result was that in less than twenty-five years (1410), the allied Lithuanian and Polish forces, under the leadership of the Lithuanian Grand-Duke Vytautas the Great, defeated the Order so completely, that it never recovered and was finally dissolved in 1525. The Grand Master and most of the members of the Order became Lutherans and their State the Prussian Duchy, was joined to Brandenburg. In 1701 the ruler of both States Prince Frederic, became King of Prussia. Thus the Prussian relatives of the Lithuanians, who had nothing in common with the Germans, lend their name to the Hohenzollern monarchy which took such a prominent place among the European states in the XVIII-th century and from which the Empire of the German Kaisers developed at the end of the XIX-th century.

Early Relations with Poland.

The problem of the relations with Western Europe and the Order having been successfully solved a new and very difficult problem arose — the problem of the relations with Poland.

Accepting the Polish throne, Jogaila (in Poland called Wladislaw II, d. 1434) still remained Grand-

Duke of Lithuania and thus the danger of Lithuania becoming an integral part of Poland arose. And this was exactly what the Poles were aiming at. The Lithuanian people, however, was bitterly opposed to this idea, and Jogaila had to resign the rulership of Lithuania to his cousin, Vytautas the Great (d. 1430), a statesman of a high order, who soon succeeded in making himself quite independent. Under his rule Lithuania's political importance reached its climax. The Lithuania of Vytautas the Great was the mightiest East European State, the influence of which made itself felt throughout Central Europe. Vytautas the Great because of his character and power was chosen king of the Czechs but refused to accept the offered crown.

Vytautas the Great is the most prominent personality in Lithuanian history and he alone has been called the Great.

Personal Union with Poland.

During the reign of Vytautas, the accords made with Poland were changed several times and detachment from Poland promoted. It was, for instance, guaranteed that Lithuania would always ha-

ve her own sovereign. Jogaila's claim to the Lithuanian throne was never upheld by the people nor was that of his successors. Nevertheless, Vytautas having died without an heir and since there was no other suitable member of the reigning family, the Lithuanians gave their throne to Jogaila's youthful son Kazimieras (Casimir), whose elder brother Wladyslaw the Poles had chosen for their king. The union with Poland was formally broken but not far long.

When Wladyslaw III suddenly died (1444), the Poles elected his younger brother Kazimieras as their king. After long negotiations, the Lithuanians at last agreed to send their Grand-Duke to Poland (1447). Thus a personal union between the two countries was established, which lasted to the end of Jogaila's dynasty (1572). There was no formal agreement made between the two countries but the personal union was maintained in this way: the Poles used to choose as their king that very member of the royal family whom the Lithuanians had made their Grand-Duke.

(To be continued)

For our children

Little Red Riding Hood

By GRIMMS

Once upon a time there was a dear little girl who was liked by every one who met her, but especially by her grandmother, who would have given her anything. Once she gave her a little hood of red satin, that suited her so well that she refused to wear anything instead of it; and so she was called Red Riding Hood. One day her mother said to her: "Now, Red Riding Hood, here is a piece of cake and a bottle of wine to take to your grandmother's; she is very ill and weak, and it will do her good. Set off before it gets too hot, and when you get out into the country mind you go carefully, and don't stray away from the path, or you might fall and break the bottle, and then your granny would not get any. And when you get to her house remember to say "Good morning" first, and don't begin by peering into all the corners."

"I'll be good all right," said Red Riding Hood, and gave her mother her hand on it. Now her grandmother lived out in the forest, half an hour's walk from the village. As soon as Red Riding Hood got into the forest she met the wolf. But Red Riding Hood did not know what a wicked beast he was, and she was not afraid of him.

"Good morning, Red Riding Hood," said he.

"Good morning, wolf."

"Wither away so early, Red Riding Hood?"

"To see granny."

"What have you got under your apron?"

"Cakes and wine. Yesterday was baking day. Granny is weak and ill, and this will do her good,

and make her strong."

"Red Riding Hood, wher does your grandmother live?"

ther into the wood, under the three big oak-trees. Her house is just above the nut-bushes, you must know it," said Red Riding Hood.

The wolf thought to himself: "How young and tender she is, she will make a tasty morsel, even nicer than the old woman; you must set about this cunningly if you want to eat up both of them." So he walked along with Red Riding Hood a little way, and then he said: "Red Riding Hood, look at the pretty flowers all around us; why don't you have a look round? Can't you hear how sweetly the birds are singing. You walk straight ahead as if you were going to school, and yet it's yet such fun out here in the forest."

Red Riding Hood looked up, and when she saw the sunbeams dancing to and fro among the trees, and the beautiful flowers all around her, she thought: "If I fetch granny a bunch of flowers it will make her happy. It's so early now, I shall have plenty of time." She ran off the path into the forest, looking for flowers. No sooner had she picked one than it seemed to her that there was a finer one a little farther off, and so she went after it, and got deeper and deeper into the forest. But the wolf went straight on to her grandmother's house, and knocked on the door.

"Who's there?"

"Red Riding Hood, with cake and wine. Open the door."

"Just pull the latch," said the grandmother. "I am too weak to get up."

The wolf pulled the latch, the door opened, and without saying word he went straight up to grandmother's bedside and ate her up. Then he put on

her clothes, pulled her nightcap on to his head, and got into bed, pulling the bed-curtains round him.

Now Red Riding Hood had been running about looking for flowers, and when she had gathered so many that she could not carry any more, she began to think of her grandmother again, and set off for her house. She was surprised to find the door left open; everything seemed so strange that she thought: "Oh dear, how frightened I am to-day, and yet usually I do so enjoy visiting granny." She called "Good morning," but there was no answer. So she went to the bed and pulled the curtain back; there lay her grandmother with her nightcap pulled over her ears and looking very strange.

"Oh, granny, what big ears you have!"

"All the better to hear you with."

"O, granny, what big eyes you have!"

"All the better to see you with."

"Oh, granny, what big hands you have!"

"All the better to grab you with."

"But granny, what a horrible great mouth you have!"

"All the better to eat you with."

No sooner had the wolf said this than he made one pounce out of bed and ate poor Red Riding Hood up.

When the wolf had satisfied his appetite he got back into bed, fell asleep, and began to snore much too loud. The gamekeeper was just walking past the

house and thought: "How the old lady snores! I must go and see if she is all right." So he went into the bedroom, and when he got in front of the bed he saw the wolf lying there.

"So there you are, you old sinner," he said. "I've been looking for you for a long time." He was just going to aim his gun at him when he thought the wolf might have eaten the old lady up, and if he shot him he would not be able to save her. So he did not shoot, but found a pair of scissors, and cut the wolf open as he slept. When he had made a snip or two he saw the glint of the red riding hood, and out jumped the little girl after a few more snips, crying: "Oh, how frightened I was! It was so dark inside the wolf!" They then got the old lady out alive too, but she could hardly breathe. Now Red Riding Hood hurried and fetched some big stones, and they filled up the wolf's inside with them, and when he woke up he tried to run away, but the stones were too heavy for him, and he soon tottered and fell down dead.

Then they were all happy. The gamekeeper skinned the wolf and took the skin home with him; the grandmother ate the cakes and drank the wine which Red Riding Hood had brought her, and felt better. But Red Riding Hood thought: "For the rest of your life you will never wander off into the forest again, when your mother has told you to keep to the path."

"About another quarter of an hour's walk fur-

LANGUAGE-CARD SCHEME TO AID MIGRANTS' BANKING.

Most migrants are familiar with the Commonwealth Bank's "Migrant Agency" work, and thousands have availed themselves of the help offered by the Bank's officers who board the migrant ships in Fremantle and travel round the Australian coast in them to assist those aboard with their financial problems.

As a further aid to migrants in banking matters the Bank has now devised a novel but simple device of "language cards" to assist those who know little English.

Initially, the system comprises ten sets of cards in ten different languages, each containing 51 questions numbered from one to fifty-one that cover every normal enquiry connected with the opening of an account, the deposit or withdrawal of funds, or the transmission of remittances overseas.

The "master card" contains the

questions in English. The other nine cards have the same questions, similarly numbered, in nine foreign languages, a language to each card. The languages are: Dutch, German, Hungarian, Polish, Russian, Serbian, Ukrainian, Greek and Italian.

The method of operation is simple. A customer unable to speak English is given the card of a language he does understand. Reference to the master card gives the officer the question he desires to ask, and the merely points to the similarly numbered question on the card held by the customer. The answer is given either by signs or can be written in such a way that it can be easily understood. This procedure continues until the business is concluded.

The result is a smooth and almost silent transaction of business that previously levied considerable toll on the mental and physical resources of both parties.

Moreover, the chance of mistakes arising through lack of understanding of each other's languages is reduced considerably.

KOMUNIKATAS

Š. m. birželio mėn. 22-26 d. įvyko cėlė pasikalbėjimų tarp VLIKO narių dr. P. Karvelio bei J. Norkaičio ir Lietuvos Diplomatijos Šefo min. S. Lozoraičio bei Lietuvos atstovo p. Vl. Žilinsko. Šių pasikalbėjimų metu buvo pasikeis ta nuomonėmis, kaip reikėtų derinti įvairių Lietuvos laisvinimo veiksnių darbą.

Ta proga min. S. Lozoraitis įteikė VLIKO atstovams savo pasiūlymus dėl kai kurių pagrindų platesniam bendradarbiavimui tarp VLIKO ir Diplomatijos Šefo pasiekti.

Šiems reikalams ir eilei kitų klausimų su VLIKU aptarti yra numatyta, kad Diplomatijos Šefo ir VLIKO susitikimas įvyks artimiausiu metu.

1951 m. birželio 26 d.

(pas.) Lozoraitis, Karvelis, Žilinskas, Norkaitis.

PS. Turimomis ELTOS žiniomis, toksai susitikimas įvyks VLIKO būstinėje 1951 m. rugpjūčio 10 d.

(Elta)

mažiesiems

Redaguoja Teta Rūta

Lapės pasaka

VINCAS PIETARIS

LAPĖ IR VILKAS AVIDĖJE

Praslinko kelios dienos, ir judri lapė išalko, nerasdama sau niekur jokio maisto. Bandė ji kaime prie žasų prisitaikinti, bet vos tik išnešė nuo šunų kudašių. Bandė dvare vištą nustverti, bet čia dar kuone prasčiau išėjo: kulka nugarą gudruolei užgavo. Tačiau ir tai dar būtų nieko; bjauru buvo, kad šunes iš visų pusių apstojo. Tuo ji tikrai ir išsigelbėjo, kad įlindo į nesandarią pono avidę ir išbuvo ten, kol ponas ir šunes nurimo nepastebėję, kur buvo dingusi gudruolė.

Tupi ji avidėje po ėdžiomis, o avinai bando ją pasiekti ragais: muša, daužo jie ėdžias.

— Ot, kad aš taip būčiau vilkas! — mąsto sau lapė, žiūrėdama į širstančius avinus, ir seiles ryja.

Po valandos pastebėjusi, kad visur aprimo, lapė išlindo pro avidės pamatą, pasidairė po kiemą, ar nebus ko pasipelnyti, ir, nieko neradusi, nusprudino į girią. Pagiryje jau laukė jos vilkas: jisai, išgirdęs labai šunis lojant, tarė, ar neatklys nors vienas iš jų į pagirį ir ar nepasiseks jam mėsutės įsigyti.

— Ei, kūmuti, kaimynėli! — atsiliapė lapė į vilką dar iš tolo. — Kokių aš riebių avinų šiandien mačiau, ir kokią daugybę, tai tegul ir Dievas myli! Kad taip aš būčiau vilkas, tai būtų šiandie puota!

— Kur gi, kūmute? kur gi, širdele? — klausinėjo vilkas, net seiles rydamas.

Lapė be klastos išpasakojo vilkui visus savo nuotykius: kaip ją gaudė ir šunimis pjudė. Užmiršo tik-tai pasakyti, kaip kulka jai nugarą nudrėskė.

— O į avidę landas iš lauko, — baigė viliokė. — Gali pro pamatą visas avis iš avidės išvilkti, o nė vienas šuo nesulos...

Beklausant vilkui net širdis apsalė.

— Veski, kūmute! Ką pelnysiu, viskas bus pušiau, — maldavo vilkas.

Lapės nereikėjo ilgai prašyti. Iš pradžių ji bėgo pirma; netoli dvaro jau ji žengė greta su vilku, o ties dvaru ir visai atsiliko vilko užpakalyje.

— Tik, kaimyn, patydom! Tik, kaimyn, atsargiai! — kurstė ji dabar ir tvarkė paskui eidama.

Landas vilkui pasirodė esąs permažas; tačiau tai draugų nesutramdė. Kaip matai, vilkas prazulino platesnį landą. Įlįsti į avidę ir parmušti vieną iš avių buvo tik akimirkos darbas. Treška vilko dan-tyse sprandikauliai, treška galva. Išbadėjęs vilkas

smulkina su mėsa ir mentės kaulą ir šonkaulius. O laputė, nesipuldama labai prie košernos pirmagalio mėsos, padėdė čia vienos pasturgalio kulšėlės, čia kitos.

— Tai kai dantį išsilaužiau į drebulę begrauždama, tai nuo to laiko, kūmuti, iki šiol dar vis negaliu kietesnio dalykėlio sukramtyti, — skundėsi dabar ji vilkui. — Ot, avies kaulčiai, tartum ir minkšti, bet ką padarysi? Tu tai, kūmai, laimingas! Triuškinini sau gardžius kaulelius.

Išbadėjęs vilkas mažai ką klausė lapės pasakų. Jisai graužė ir kramtė mėsas ir kaulus. Tačiau ir dvieje negalėjo viso avino suėsti. Liko ragai.

— Kūmute! pasipjaukime dar kelias avutes, — šnekino dabar jau vilkas lapę.

— Niekus, kūmai, kalbi! — nesutiko lapė. — Papjaut papjausi, o papjovęs kaip pro pamatą išvilksi? Jeigu papjovęs tvarte paliksi, tai ateis žmogus ir pažins, keno čia darbas. O pažinęs paims šunis, paims šaudyklę ir, pėdsaku atsekęs į girią, nubildins tave. Žinai ką? — kalbėjo toliau lapė. — Veskimės verčiau mudu vieną gyvą aviną namo į girią. Mudu galėsime juo ir jodinėti, o veislei palikę kitą žiemą turėsime maisto.

Vilkas neprieštaravo: jis buvo sotus. Ir vienas iš avinų, norint ir muistėsi, tačiau vis dėlto turėjo pats lįsti laukan pro pamatą, skatinamas vilko dantų. O jau ką į girią tai net mikčiodamas bėgo, tik-tai: tutursu-kepursu, tutursu-kepursu!

Į MEDŽIOKLĘ AVINU JOJA

Praslinko diena, antra. Išalko vėl abudu bičiuliai, ir vilkas ir lapė, ir pradėjo šnekėtis, kurėjus medžioti.

— Ko mums dabar vaikščioti pėstiems? Ar mes negalime avinu joti? — tarė lapė.

— Na, kad taip! — sutiko ir vilkas.

Pažaboję raguotį. Reikia sėsti, abudu neišsitenka.

— Aš pirmas josiu! — praniurnėjo vilkas.

— Na, tu, tu, kaimyne! — sutiko lapė ir nubėgo pirma, vesdama kelią į dvarą.

Pagiryje sustojo, kad apžiūrėtų visą apygardą, ar nėra kur nors pavojaus. Tačiau visur buvo ramu.

— Tu, kūma, luktelki čia su avinu, — tarė vilkas, — o aš nubėgsiu į avidę ir vėl pasipjausiu avį. Pasipjovęs pats paėsiu ir tau parnešiu mėsos.

Lapė laukia krūmuose ir klausia. Girdi ji, kad sulojos šunes. Girdi ji, kad ką piktai drasko. Balsai girdėti vis arčiau. Nelaukdama mėsos, lapė — ant avino ir panėrė atgal...

Suveltas ir pailsęs vilkas negreitai parcimpino namo.

— Ką pelnei, kūmuti? — paklausė lapė, truputį šyptelėjusi.

— Prastai labai, širdele! Prastai! — net atsidusęs atsakė vilkas. — Šunes užpuolė; ką tik atsigyniau, o besiginant ir skrandą sudraskė ir patį sukandžiojo

— E, kūmuti! Gerai dar, kad nors ausys liko sveikos! — paguodė lapė pastebėjusi, jog vilkas neteko gero vienos ausies sklypo.

— Kur jau, kūmute, išliks sveikos nuo tiek ne-naudėlių, — skundėsi toliau vilkas. Sukramtė jie mane gerai! Ir ausį skauda, ir uodegą maudžia, ir visam nesmagu...

Redaguoja vyr. sktn. A. Krausas

LIEPOS 25-OJI

Vos karo patrankų griausmui nutilus, degančių miestų gaisrams išgesus, iš griuvėsių ir stovyklų Vokietijoje ir Austrijoje lietuviškoji jaunuomenė ėmė burtis į skautišką gretas. Liepos 25 d. išleidžiamas pirmas skautams įsakymas Laikinosios Skautų Vadovybės Detmolde, Vokietijoje. Skiltys ir draugovės ėmė steigtis ir gyvuoti kaip pavasarį pievos pasipuošdamos gražiaisiais žiedais. Nuo Flensburgo iki Bodeno ežero įvairiose Vokietijos ir Austrijos vietovėse lietuvių skautų vienetų tinklas apjungia jaunimą, ieškančią šviesesnio rytojauš, skautišką vėliavą iškėlusį su obalsiu "Dievui, Tėvynei ir Artimui."

Detmolde įvyksta pirmasis skautų vadovų sąskrydis. Paskiau ir kiti Wiesbade, Kasselyje, Scheinfelde. Vadovų kursai Ragainėje (Horneburge) ir kitose vietovėse paruošia vadovų. Įvyksta nemaža stovyklų, kurių metu praeina skautiškąją mokyklą didelį būriai lietuviško jaunimo. Kas gali pamiršti Baltijos ir Alpių stovyklą! Skautai akademikai taip pat buriasi įvairiuose Vokietijos universitetuose ir suruošia žavingas stovyklas Ragainėje ir Fischene, Alpėse.

1947 m. suskrenda viso pasaulio skautiškasis jaunimas į Prancūziją. 81 lietuvis skautas atstovauja savo tautą šioje didžioje jamboree. Įvairių pasaulio kraštų jaunimas ir jų vadovai patiria apie kenčiančią mūsų Tėvynę. Lietuviška daina suskamba šimtą tūkstantinei miniai, lietuviškas šokis žavi pasaulio jaunuomenės auklėtojus ir valstybės vyrus. Lietuviškas kryžius primena tą didžią mūsų tautos kančią ir ištiestas ran-

kas į laisvę!

Leidžiami laikraščiai "Skautybė" ir "Skautų Aidas" bei "Skautija". Skauti vyčiai susilaukia "Gairių", skautai akademikai "Vyčio". Spausdinamos knygos ir smulkesni leidiniai. Skautiškoji šeima ugdė ir rodė kelią į viltingesnį rytojų. Sesės skautės taip pat būrėsi, veikė, stovyklavo ir leido savo "Vadovę" bei atspausdino svarbų veikalą "Skautybė mergaitėms".

Lietuvių Skautų Sąjunga apjungė tremtyje per 5.000 jaunimo. Atėjo emigracijos dienos. Išlengvo išvažinėjo po visą pasaulį. Gražus skautų būrys atvyko su pirmiaisiais transportais ir į Australiją, Lietuviškoji vėliava pakilo gražiai Pan-Pacifiko jamboreeje. Šiame tolimiausiame pasaulio užkampyje buvo šauniai atstovaujama mūsų tauta.

Mielas Broli, maloni Sese, švėdami liepos 25 d. apmąstykite lietuviško skauto tremtinių dalia ir jo pareigas savo Tėvynei.

Tenka šiandien atsakyti į šiuos klausimus: 1) Ar esu veiklus sąjungos narys, 2) Ar prenumeruoju ir skaitau skautiškuosius laikraščius, 3) Ar padėdau jaunesniems broliams skautauti ir juos auklėju, 4) Ar parėmiau jamboristus, vykstančius į Austriją šią vasarą ir t. t. Šiuos klausimus apmąsčius teks ir rausti. Bet nenusimink per daug, klaidas galima atitaisyti. Ryžkis vėl gyviau prisidėti prie skautiškos veiklos ir tuo atliksi pareigą didžią Motinai Lietuvai.

Štai š. m. rugpjūčio 3—13 dienomis įvyksta septintoji pasaulio skautų jamboree Austrijoje. Ir mūsų broliai, sktn. V. Skrinsko vadovaujami dalyvauja įdomiame sąskrydyje. Kas negali paremti lėšomis vykstančiųjų iš Vokietijos

brolių, tegu parašo bent sveikinimą su linkėjimais. Adresas šioks: Jamboree-Austria, STROBL b/Bad Ischl, Salzkammergut, Oesterreich-Austria, Deutsches Kontingent, Truppfuehrer des Litauischen Trupps (Nr. 7). Amerikos, Anglijos, Venezuelos ir Vokietijos rajonai pravedė rinkliavas jamboristams paremti. Iš Australijos iki šiol tik gauta auka iš vieno skautininko. Jamboristus parėmė ministeris Žadeikis iš Washingtono paaudodamas 50 dolerių, Lietuvos Diplomatinijos Šefas St. Lazoraitis iš Romos 30 dol., min. St. Girdvainis iš Romos 30 dol. Norin tieji aukoti Australijoje gali įmokėti per rajono vadeivą arba rajono vadą. Nepamirškime paaudoti arba pasiųsti bent sveikinimą mūsų reprezentantams.

Mūsų pirmūnas vyr. sktn. P. Jurgėla Amerikoje baigia paruošti stambų veikalą apie Lietuvos Skautiją. Knyga bus pirmoji šios rūšies lietuviškoje skautiškoje literatūroje — tiek turiniu, tiek savo apimtimi. Kaina 2 dol. Australijoje prenumeratą renka: A. Krausas, 24 Grandview ave., Maribyrnong, Vic. Brolius vadovus, visus skautininkus, vyčius ir kitus norinčius šį veikalą užsisakyti, kviečiame netrukus siųsti prenumeratos mokestį, kad paremtume šio svarbaus veikalo išleidimą.

Broliai, dideli darbai ir uždaviniai laukia mūsų. Sukraskime ir įtempę visas jėgas atlikime pareigą kenčiančiai Tėvynei. A. Kr.

— JAV-bių kariuomenė į Europą gabenama lėktuvais. Vienas transportinių lėktuvų junginys su siveda iš 45-48 lėktuvų, kurių kiekvienas talpina 64 pilnai apginkluotus karius.

Mes Australijoje

LIETUVIŠKOS DAINOS PER RADIJĄ

Š. m. rugpjūčio mėn. 3 d. 19 val. 15 min. solistė ELENA RUKŠ-TELIENĖ dainuoja lietuviškas dainas per Australian Brotc. Com mission radijo stotį 5AN.

NAUJIENOS IŠ BENDRUOMENĖS GYVENIMO SYDNĖJUJE.

— ALB Sydnėjaus Apylinkės Valdyba šaukia visų lietuvių susirinkimą š. m. rugpjūčio 26 d., Camperdown, Missendon Rd., St. Josephs bažnyčios salėje 12 val. tuoj po pamaldų lietuviams. Susirinkime bus renkami atstovai į Bendruomenės metinį suvažiavimą Melbournė.

— Apylinkės Valdyba ruošia žiemos sezono pabaigai š. m. rugpjūčio 19 d. 6 val. vak. Paddington Town Hall salėje didelį lietuvių balių. Baliaus programoje dalyvaus tarptautinio menininkų klubo artistai. Atrodo, kad tai bus pirmas tos rūšies su įdomia programa lietuvių balius Sydnėje.

— Iki š. m. pabaigos Apylinkės Valdyba yra numaciusi dar visą eilę didelių parengimų lietuviams.

— Rugsėjo 8 d. minėjimui ruošiamasi plačiu mastu.

— Spalio 28 d. bus kitas didelis lietuvių bendruomenės vakaras ir gruodžio mėn. Naujų Metų sutiktuvs.

PRANEŠIMAS MELBOURNO LIETUVIAMS

Melbourn Apylinkės Valdyba praneša, kad š. m. rugpjūčio mėn. 5 d. (sekmadienį) tuoj po pamaldų, Melbourn lietuvių parapijos bažnyčios salėje, šaukiamas visuotinis Melbourn Apylinkės lietuvių

SUSIRINKIMAS

Siame susirinkime bus patiekta:

- 1) Dabartinės Melbourn Apylinkės Valdybos praėjusių metų veiklos apyskaita.

- 2) Naujos Melbourn Apylinkės Valdybos, Revizijos Komisijos ir Garbės Teismo rinkimai.

- 3) Rinkimai Melbourn Apylinkės lietuvių atstovų į Australijos Lietuvių Atstovų suvažiavimą, kuris šiais metais šaukiamas Mel-

bourne paskutinėmis š. m. gruodžio mėn. dienomis (tiksliai data bus pranešta vėliau).

Melbourn Apylinkės lietuvių, suprasdami šio susirinkimo svarbą tolimesniam mūsų kolonijos lietuviškam judėjimui ir plėtočiai yra kviečiami gausiai dalyvauti šiame reikšmingame susirinkime su tokiu pat vieningumu, kaip yra ligi šiol įprasta Melbourn lietuvių bendruomenė.

Ta pačia proga Apylinkės Valdyba ragina mielus tautiečius neužmiršti solidarumo mokesčio reikšmės lietuviškame gyvenime ir nesumokėjusiems nedelsiant juos sumokėti vald. kasininkui P. Morkūnui arba p. Aleknei L.K.F. bibliotekos patalpose kiekvieną sekmadienį prieš ir po pamaldų.

Vienas šilingas solidarumo mokesčio per mėnesį yra kiekvieno lietuvių pirmoji laisva sąmoninga pareiga savo TAUTOS ir LIETUVYBĖS atžvilgiu.

ALB Melbourn Apyl. Valdyba MUSŲ RĖMĖJAI

Paramos Australijos Lietuviui atsiuntė šie tautiečiai:

Ant. Vrubliauskas	6/0
J. Balbata	2/0
P. Vaičiaitis	2/0
Br. Zumeris	£1
Palaitis	6/0

Nuo paskolos Paškštų spaustuvės stiprinimui atsiakė šie tautiečiai:

J. Jonaitis	£ 1
Pijus Vaičiaitis	£ 1

Visiems mūsų maloniems rėmėjams nuoširdžiai dėkojame.

AL Leidykla

LIETUVIAI PASAULYJE LITERATūros VAKARAS DIEPHOLZE

Š. m. birželio 24 d. Vasario 16-tosios Ginnazijos Diepholze įvyko literatūros vakaras, kuriame dalyvavo dr. Vydūnas, poetė Vl. Prosciūnaitė ir rašytojas Antanas Giedrius.

Dr. Vydūnas laikė paskaitą: "Mūsų uždaviniai", poetė V. Prosciūnaitė paskaitė savo poezijos (pažymėtina ne tik pati kūryba, bet ir meniškasis jos perteikimas publikai), o rašytojas A. Giedrius

paskaitė vieną savo garsių pasakų ir keletą pasakėčių. Neseniai mirusio poeto Juozo Kruminio poezijos ir fragmentą iš nebaigto romano "Sidabrinis lietus" paskaitė A. Venclauskas. Rašytojai auditorijos buvo labai šiltai palydėti.

Malonu, kad gimnazija tampa pasilikusių Vokietijoje lietuvių ne tik mokymo, bet ir kultūros centru, burdama apie save lietuvių kultūrinį gyvenimą.

Juodkalnis

A U S T R A L I J A KOVA SU KOMUNIZMU AUSTRALIJOJE.

Kaip žinome, praėjusios kademcijos parlamentas ir senatas, po ilgų kovų, buvo priėmę įstatymą, kuris suteikė vyriausybei šiokių tokių teisų kovoti su destruktvyvine komunistų veikla Australijoje. Tačiau tas įstatymas nebuvo net pradėtas vykdyti: aukščiausias teismas, komunistams pasiskundus, rado, kad įstatymas prieštarauja Australijos konstitucijai ir jį panaikino. Komunistai net ir teoretiškai nebuvo nugalėti — pati Australijos konstitucija apsaugo jų destruktvyvinę veiklą.

Mr. Menzies vyriausybė, laimėjusi nepaprastus parlamento ir senato rinkimus, įvykusius š. m. balandžio 28 dieną, vėl bando prvesti antikomunistinį įstatymą ir apriboti komunistų ardomąją veiklą.

Apeinaut konstitucinius nuostatus, dabartinis parlamentas priėmė įstatymą prvesti šiuo reikalu tautos atsiklausimą. Jeigu tauta suteiks vyriausybei teisę likviduoti komunistų partiją su visomis jos atžalomis, tai vyriausybė jau galės vykdyti šia linkme savo planą. Toks atsiklausimas numatoma prvesti rugsėjo mėnesio pirmomis dienomis. Jo pravedimas kainuos apie 250.000 svarų.

NAUJI PAŠTO TARIFAI

Nuo liepos 9 d. įsigaliojo nauji pašto tarifai Australijoje.

LAIŠKAI — 3½ d. (penso) už pirmąją unciją (oz.), 3 d. už kiekvieną sekancią. Oro paštu 6½ d.

ATVIRUKAI — 3 d.

REIKALŲ RAŠTAI — už pirmas 2 oz. 3 d., už kiekvienas sekancias 2 oz. 2 d.

SPAUSDINIAI (knygos ir pan.)

— už pirmas 4 oz. 3 d., už kiekvienas sekančias 4 oz. 2 d.

Siuntos apdraudimas 9 d.

UŽSIENIN — paprasti laišakai 7½ d. už pirma unciją ir 4½ d. už kiekvieną sekančią unciją.

LAIKRAŠČIŲ persiuntimas pa-brango dvigubai: už 8 oz. 2½ d., o buvo tiek pat už 16 uncijų.

Taip pat pakelti tarifai už tele-gramas, telefoną, pinigų persiun-timą ir t. t.

U Ž S I E N I S

TAIKOS SUTARTIS SU JAPO-NIJA

Po gana ilgų pasitarimų su są-jungininkais (išskyrus sovietus) JAV-bės paskelbė taikos sutarties su Japonija tekstą. Svarbesnieji šios sutarties punktai yra šie:

— Japonija nemoka jokių repa-racijų, tačiau jos aktyvai užsie-niuose gali būti sąjungininkų per-imti (Japonijos aktyvai užsieniūo se siekia apie 14 mil. svarų);

— Japonija turi teisę įstoti nar-riu į Jungtinių Tautų Organiza-ciją;

— Visos sąjungininkų okupaci-nės kariuomenės turi apleisti Ja-poniją per 90 dienų nuo sutarties įsigaliojimo;

— Svetimos kariuomenės gali pasilikti Japonijoje tik pagal dvi-šalę arba daugiašalią sutartį;

— Japonija turi atlyginti sąjun-gininkų karo belaisviams, panaudo-jant šiam reikalui turimus už-sieniūose aktyvus;

— Japonija formaliai nustoja būti imperija;

— Sąjungininkai pripažįsta Ja-ponijos suverenines teises, ji ga-li turėti apsigynimui kariuomenę, įskaitant ir teisę įstoti į kolekty-vinio saugumo sistemą.

Labiausiai Japonijos kariškos galios atstatymo bijo Australija ir Naujoji Zelandija. Dėl to JAV pasirašo su šiomis valstybėmis sa-vitarpinės pagalbos sutartį, jeigu kartais Japonija kada nors užsino-rėtų šias valstybes paglemžti. Tuo būdu Australija ir N. Zelandija patenka dar didesnėn JAV-bių įtakon.

JAV-bės, pagal atskirą susita-rimą, Japonijoje laikys stiprius ka-riuomenės dalinius, kurių tikslas apsaugoti Japoniją nuo komunis-tų įsigalėjimo, o taip pat ir iš viso

užblokuoti komunizmo įtakos plė-timąsi Azijoje.

KAS PRALOŠĖ KARĄ KORĖ-JOJE

Rytai ir Vakariai diskutuoja, ku-ri pusė laimėjusi (ar laimėsianti) karą Korėjoje, tačiau viena yra jau visiškai aišku — karą pralai-mėjo Korėja.

Po metų karo kiekvienas šeštas (o gal ir ketvirtas) korėjietis yra arba užmestas, arba sužeistas, ar-ba dingęs be žinios.

Trys su puse milijono yra karo pabėgėlių.

Beveik visa pramonė ir didelė dalis žemės ūkio sunaikinta; pusė milijono namų sugriauta.

Penkiasdešimt miestų ir 12.000 kaimų nušluota nuo žemės pavir-šiaus vien tik pietų Korėjoje; šiau-rės Korėjoje tie sunaikinimai kur kas didesni.

Seoul, sostinė, penkis kartus pereinama iš rankų į rankas, visa sunaikinta.

Namai, mokyklos ir kiti pana-šūs pastatai stovi tušti ir bet koks darbas nutrūko.

Iš bendro 29 milijonų gyvento-jų skaičiaus, penki milijonai, ofi-cialiais duomenimis, yra žuvę, dingę, sužeisti arba palikę namus — pa-bėgėliai.

Taigi, Korėjai šiame kare nėra kas laimėti. Tai savaimė ir supran-tama, nes karas Korėjoje neveda-mas dėl Korėjos, bet dėl daug di-desnių užsimojimų — kas ateinan-čiais dešimtmečiais viešpataus pa-saulyje: demokratija ar komunis-tinė diktatūra.

PERSIJOJĖ

Persijos vyriausybė savo ginče su anglais dėl naftos kreipėsi į Prez. Trumaną, prašydama jį tarpininkauti. Prez. Trumanas pasiuntė savo specialų pasiuntinį Mr Harimann, kuris stengiasi ginčą išspręsti abiem pusėm priimtiniu būdu.

Jam tik atvykus į Persijos sos-tinę komunistai suruošė didžiules demonstracijas, kurioms išsklaidy-ti buvo pašaukta policija ir ka-riuomenė. Užmušta per 20 ir daug demonstrantų sužeista.

Harimannui sunkiai kol kas ei-nasi suderinti persų ir anglių in-teresus, nes Persijoje vyrauja la-bai didelė anglių neapykanta.

Visa eilė naftos bendrovių jau

pasiūlė Persijai naftos specialis-tų ir tanklaivių.

KORĖJOJE

Jau dvi savaitės kaip eina pa-liaubų pasitarimai tarp UNO ir ko-munistų karo vadovybių. Iki šiol dar nesusitarta dėl dienotvarkės. UNO vadovybė ribojasi grynai ka-riškais klausimais, gi komunistai pagrindiniu dalyku laiko svetimos kariuomenės atitraukimą iš Korė-jos, kas reikštų Korėjos perlei-dimą komunistams.

UNO kariškoji vadovybė gavo įsakymą griežtai laikytis savo nu-sistatymo ir nė per colį nenusi-leisti. Viskas priklauso dabar nuo komunistų geros valios — jei jie atsisakys savo reikalavimo, tai pa-liaubos gali įvykti.

JAV-bių karo vadovybė paskel-bė, kad nuo karo pradžios iki lie-pos 4 d. raudonieji turėję 1.203.000 karių žuvusiais ar paimtais į ne-laisvę.

TRUMPOS ŽINIOS

— JAV ir Prancūzija galutinai baigė susitarti dėl 7 oro laivyno bazių Maroke (Afrikoje), kur stovės JAV bombonešiai.

— Gynybos reikalams išlaidos D. Britanijoje šiuo metu siekia 16 svarų kiekvienam asmeniui per metus. 1953 metais jos sieks net 36 svarus asmeniui.

— Australijoje pakelti atlygini-mai 12-13 šilingų savaitei. Dabar mažiausi atlyginimai yra tokie: Melbourne £9.9.0, Brisbane £8.15.0, Adelaide £9.4.0, Sydney £9.13.0, Perth £9.8.0, Hobart £9.7.0.

Pažymėtina, kad 1939 m. rug-sėjo mėnesį Adelaidėje (atitinka-mai ir kitur) mažiausias pagrindi-nis atlyginimas buvęs £3.18.0 savaitei.

— Karo tarnybos laikas JAV pratęstas visiems kariams, kurių tarnyba baigėsi tarp š. m. liepos 8 ir 1952 m. liepos 1 d. Šis potvarkis paliečia apie 400.000 karių.

— Australija per 11 praėjusių mėnesių (iki gegužės 31 d.) eks-portavo vien vilnos už 690 milijonų svarų.

— JAV-bės tariasi su Ispanijos vyriausybė dėl laivyno ir aviaci-jos bazių Ispanijos teritorijoje ir įtraukimo Ispanijos į Vakarų gy-nybos bloką. Tam prieštarauja^a Prancūzija ir Anglija — dėl esan-

1951 m. liepos 23 d.

— 15 —

AUSTRALIJOS LIETUVIS

čio Ispanijoje diktatūrinio režimo.

— Raudonasis Canterbury Katedros dekanas dr. Johnson už nuopelnus komunizmui gavo Stalino "taikos ordeną", tačiau numatomas pašalinti iš savo pareigų. Ta proga jis pareiškė, jog nukentėsiš tik dėl to, kad pasakęs tiesą apie Sovietų Rusiją...

— Australijoje, ryšy su atlyginimų pakėlimu, Kainų Kontrolės Komisija uždraudė kainų kėlimą prekėms.

— Apsiginklavimas turi būti baigtas pačiu trumpiausiu laiku, pareiškė Australijos karo ministeris grįžęs iš Britų imperijos karo ministerių konferencijos.

— JAV-bių laivynas išėmė iš rezervo į aktyviąją tarnybą vieną 45.000 tonų mūšio laivą ir du po 27.000 tonų lėktuvnešius.

— JAV-bės ir Arabija susitarė dėl oro laivyno bazių Arabijoje.

— Sovietai vėl numato pradėti didžiąją "taikos ofensyvą", kurios tikslas būtų apdumti naiviems politikams akis ir suskaldyti Vakarų gynybos sistemą.

— JAV-bės jau trečią kartą pareikalavo iš SSSR grąžinti 672 laivus, kurie buvo jiems paskolinti praėjusiojo karo metu. Rusija tyli.

— JAV-bių milijonierius Frederick Vanderbilt Field nubaustas kalėjimu už atsisakymą pasakyti teismui, kas davė 80.000 dolerių užstatą nubaustiems komunistų vadams, kurie, teismui reikalaujant, neatvyko atlikti uždėtos jiems kalėjimo bausmės.

Bepig komunizmui klestėti, kada yra pakankamai pasaulyje idiotų, turinčių milijonus dolerių.

— Karo stovį su Vokietija baigė visos sąjunginės valstybės. Vo kietijos atstatomas pilnas suverenitetas. Ji gali turėti savo kariuomenę, pakrančių laivyną ir aviaciją.

Karo stovyje su Vokietija tebėra Rusija ir jos okupuoti kraštai.

Kas turite

S O D Ž I A U S M E N A S žurnalą (tautinių drabužių) prašome pranešti AL Redakcijai.

Dailininką

VIKTORĄ SIMANKEVIČIŲ
ir

DANUTĘ MATULAITYTĘ
sukūrusius šeimos židinių sveikina
ir linki šeimos laimės

Onutė ir Bronius

Mūsų bendradarbius

VIKTORĄ SIMANKEVIČIŲ
ir

DANUTĘ MATULAITYTĘ
sukūrusius lietuvišką šeimos židinių, sveikina ir daug šviesių dienų
linki bendrame kelyje

AL Redakcija ir Administracija

Reikalinga

GABI MOTERIS

lygiom teisėm geram bizniui. Galima būti ir nebaigusi kontrakto. Dėl smulkmenų rašyti: Pranas Savenis, c/o Hotel, Newbridge, N. S. W.

G. STEINBERGS

IMPORTER — EXPORTER

BOOKSELLER — BOOKPUBLISHER

371, Clarendon St., South Melbourne, S. C. 5

Phone MX 5970.

Wir bieten Ihnen die populaersten deutsche illustrierten Wochen-Zeitungen und Magazine an, wie

NEUE ILLUSTRIERTE—halbjährlich 30/0

QUICK " 36/0

REVUE, die Weltillustrierte " 36/0

WOCHESEND " 24/0

SPORT-MAGAZIN " 30/0

u. s. w.

D a m e n - M o d e n

DIE SCHNEIDERIN " 32/0

RECORD " 25/0

FILM UND MODEN REVUE " 25/0

IRIS — trifft Ende Juli ein

STELLA — trifft Ende Juli ein

Kunst, Architektur u. s. w.

Die KUNST u. das schoene HEIM" 48/0

Popularwissenschaftliche Ausgaben

KOSMOS halbjährlich 24/0

ORION " 32/0

u. s. w.

Sagen Sie Ihre Abonnement schon morgen an!
Sie erhalten unsere kostenlose Kataloge auf Nachfrage!

G. STEINBERGS

Importer, Exporter, Bookseller & Bookpublisher

371, Clarendon St., South Melbourne

Phone MX 5970

Mes siūlome "Fregata (Merchants) Ltd." dovanų siuntinius į Europos kontinentą. Pristatymas trunka apie 2 savaites.

Vilnoniai siūlai mezgimui: "Emu" Botany, 10 įvairių spalvų, 1 svaro kaina £2.4.6

Blanketai ir kelioniniai dekliai:

OV/4 baltos vilnos, 70×90" £5.12.6

OV/4a spalvoti (3 spalvų) 70×90" £5.15.0

OV/5 kilimai, scotch checks, švelni vilna, 40×50" kaina £2.16.6

OV/5c kilimai, scotch checks, švelni vilna, 60×70", kaina £5.18.9

Lietpalčiai — Mackintoshs in gabardine £9.19.0

Exportinė vilnonė medžiaga kostiumams: plotis 54—56" —

MH/4 Tweed tamsiai pilkas, 54", 1 yardas £1.15.0

M/4 Hopsack, pilkas, 54", 1 yardas £1.15.0

MH/9 Vilnonė medžiaga, mėlynai-baltas audinys, 1 yardas £3.9.5

MH/10a Vilnonė dvinytė medžiaga, mėlyna, vienspalvė, 54", 1 yardas £1.6.3

(Kostiumui iš 3 gabalų — švarkas, kelnės ir liemenė — reikalinga 3 1/3 yardo

Visos detalės mūsų kataloguose!

Gavome iš užjūrio naują leidinį
LIETUVIŠKAI — ANGLIŠKŲ
ir
ANGLIŠKAI — LIETUVIŠKŲ
ŽODYNŲ

talpinančių 70.000 žodžių, su tar-
tim, kaina £ 1.12.8. Pristatoma
tuoj pat.

Naujausi žodynai ir literatūra
vokiečių, prancūzų, olandų, rusų,
rumunų, čekų, bulgarų ir kito-
mis Europos kalbomis taip pat
gaunama mūsų knygyne. Reika-
laukite mūsų nemokamų katalo-
gų; laiškus rašykite jūsų gimta-
ja kalba. Visa korespondencija
ir piniginiai orderiai siunčiami
šiuo adresu:

MINERVA I. M. L. & B. S.
Import Dept.
26 Moonee St., W. 2
MELBOURNE, Vic.

Atsakymui prašome pridėti 6
pensų pašto ženklą.

EDUARDA IŠKAUSKĄ
paieško N. Valaitis, Holding Cen-
ter, M a l l a l a , S. A.

TAUTIŠKI

kaklaraiškiai (£1), juos-
tos (£3), juostelės kny-
goms (5 šil.), juostelės pa-
galvėlėms (10 šil.). Spalvų
ir derinių įvairumas. Gam-
inama ir pagal užsaky-
mą. Meniškas darbas.
Kreiptis: Australijos Lie-
tuvis, 35 Cator St., Hind-
marsh, Adelaide, S. A.

Visuose reikaluose Jums padeda

JUOZO ŽUKAUSKO

KALBINĖ — TEISINĖ — INFORMACINĖ — PAGALBA

Dokumentų vertimai ir jų tvirtinimas. — Visų rūšių raštai
angliškai — Visokiariopa informacija. — Kalbinė pagalba iš-
taigose. — Tarpininkavimas perkant ar parduodant nuosavybę
Atsakymai į klausimus. + Pasitarnaujama ir korespondenci-
niu būdu.

Kreiptis:

Kasdien 2—5 val. p. p. ir šeš-
tadieniais 10—1 val. —
706 Manchester Unity Building
185 Elizabeth St.
Sydney Tel.: M4878

Kasdien 6—8 val. vak. —
10 Peel St.,
Kirribilli,
Sydney.

Tel.: XB4312

Korespondencijai adresas: Box 58, Milson's Point P.O., Sydney

LIETUVIAI TASMANIJOJE!

Mes parduodame visokius euro-
pietiškus valgius: raugintus agur-
kus ir kopūstus, europietiškas rū-
kytas mėsas, rūkytas, su actu ir
sūdytas riebias silkes, kaviarą,
krapų ir aguonų sėklas, aliejų,
chalvą, džiovintus bei raugintus
grybus, etc.

K a u f m a n s,
40 Wentworth Street,
South Hobart, Tasmania

Įvedame ir taisome
VANDENTIEKĮ ir GAZĄ
darbas atliekamas savaitės gale.
Kreiptis: J. Norkūnas ir T. Lom-
sargis, 1 Talbot Rd., Croydon, SA

NAMUS

AR ŽEMĖS SKLYPĄ
geriausia pirkti tarpininkau-
jant

WESTERN & COCKS

Nekilnojamojų turtų parda-
vimo agentams. Sąžiningas
patarnavimas. Sutvarkomi
visi pirkimo ir paskolos gavi-
mo dokumentai.

Adresas:

Savings Bank Buildings
(8-tas aukštas)
Kings William St. Adelaide
Tel. C 3942, priv. X4461 ir
LF 3350

VEDYBOS!...

Esu našlys, 36 metų, turiu nuo-
savą auto mašiną, noriu susiraši-
neti su našle ar panele vedybų
tikslu. Foto pageidaujama, reika-
laujant gražinsiu.

Rašyti: P. Petras, c/o Australi-
jos Lietuvis, 35 Cator St. Hind-
marsh, Adelaide, S. A.

TAUTIETI,

nepamiršk apdrausti sa-
vo sunkiai įsigytą turtą, apdrausk
save ir savo šeimą ligos atveju.

Be to, gyvybės draudimas yra
geriausias taupymas su 4½%,
pius priklausanti grąža nuo tak-
sų ir paskola 80% objekto vertės.

Šiuo metu du savininkai (vie-
nas lietuvis) parduoda 4 sklypus
East Oakley, Melbourne. Prie sto-
ties Mont Albert, Melbourne, par-
duodamas mūrinis namas (45 me-
tų senumo) su dideliu sklypu. Su-
sitarti privačiai.

Geriausia sutikti mane šeštadie-
niais nuo 11-12 val. arba laiškais.

Group Insp. Jablonskis
305 Collins St., Melbourne.

P a i e š k o m a
AGOTA JANČIAUSKIENĖ —
MIŠKINYTĖ
Atsiliepti ALB Krašto Valdybai.

AUSTRALIJOS LIETUVIS
redaguojamas Redakcinės Kole-
gijos. Ats. redaktorius Jurgis
Glušauskas. LEIDĖJAS — Aus-
traliijos Lietuvis Leidykla. Raštus
Redakcija taisy ir trumpina savo
nuožiūra. Honorarai mokami tik
iš anksto susitarus. PRENUME-
RATA: metams 28 šil., pusei me-
tų 14 šil., 3 mėn. 8 šil. Užsienin
kaina ta pati. Atskiras numeris
1/4. SKELBIMAI: 2 pensai už
žodį. Už skelbimų turinį Redakci-
ja neatsako.

Adresas:

AUSTRALIJOS LIETUVIS
35 Cator St. H i n d m a r s h,
A D E L A I D E, S. A.

The Australian Lithuanian, the
Lithuanian fortnightly. Autho-
rised Jurgis Glušauskas.

Printed by Australijos Lietuvis
Publ. Co., 35 Cator St. Hind-
marsh, S. A.